

ศึกษาวิเคราะห์ประวัติและการสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาไทลื้อ
สู่เยาวชนในชุมชนบ้านถิ่น ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่^{*}
AN ANALYTICAL STUDY OF HISTORY AND TRANSMISSION OF
TAI LUE LINGUISTIC CULTURE TO YOUTH IN THE BANTHIN
COMMUNITY MUEANG PHRAE DISTRICT, PHRAE PROVINCE

สุพจน์ แก้วไพฑูรย์, Supot Kaewpaitoon

พระอนุสรณ์ กิตติวัฒนโณ, Phra Anusorn Kittiwanno

อภิชา สุขจีน, Aphicha Sukjeen

นพรัตน์ รัตนวงศ์, Nopparat Ratanawong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus

E-mail : supot_toon@yahoo.com



บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 2) เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้าน ภาษาไทลื้อสู่เยาวชนของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 3) เพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และจัดกิจกรรมการ ถ่ายทอดเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ภาษาไทลื้อในบ้านถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ชาวไทลื้อที่มีถิ่น กำเนิดจากยูนนานก่อนอพยพสู่ล้านนา ภาษามีเอกลักษณ์ทั้งด้านเสียง คำศัพท์ และอักษร ที่ได้รับอิทธิพลจากอักษรธรรมล้านนา ชุมชนยังคงรักษาประเพณี ความเชื่อสืบบรรพบุรุษ และการตั้งชื่อท้องถิ่นไว้ ความพยายามฟื้นฟูตั้งแต่ทศวรรษที่ 39 รวมถึงบทบาทของสมาคมไทลื้อ

^{*} Received 8 February 2026; Revised 19 February 2026; Accepted 23 February 2026



ช่วยคงภาษาให้มั่นคง ภาษาไทลื้อจึงเป็นทั้งเครื่องมือสื่อสาร ความทรงจำ และอัตลักษณ์ที่ควรอนุรักษ์สู่คนรุ่นใหม่

2) การถ่ายทอดภาษาไทลื้อแก่เยาวชนในพื้นที่เรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เริ่มด้วยการสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่า ผ่านเรื่องเล่า เพลง และประเพณี เสริมด้วยการฝึกปฏิบัติจริง เช่น งานบุญ ฟ้อนรำ และการเขียนอักษรไทลื้อ ผู้เฒ่าและครูภูมิปัญญามีบทบาทสำคัญในการสืบทอดภาษาและค่านิยมชุมชนผสมผสานสื่อดิจิทัลเพื่อให้การเรียนรู้เข้าถึงง่าย และสร้างความภูมิใจในอัตลักษณ์ท้องถิ่น

3) แนวทางอนุรักษ์ภาษาไทลื้อประกอบด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม วัฒนธรรมและสื่อดิจิทัล การบูรณาการภาษาเข้ากับงานบุญ พิธีกรรม และโครงการโรงเรียน ชุมชนผลิตสื่อใหม่ เช่น วิดีโอ เกมภาษา และแอปพลิเคชันร่วมกับเยาวชน ผู้เฒ่าและครูภูมิปัญญาเป็นแกนกลางในการถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่าและการปฏิบัติจริง มีการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน บ้านที่ภาษา และจัดทำคลังข้อมูลดิจิทัลเพื่อรักษาภาษาให้มั่นคง

คำสำคัญ : ประวัติและการสืบทอด, วัฒนธรรมทางภาษาไทลื้อ

Abstract

This research article pursues three primary objectives: (1) to examine the historical development of the Tai Lue language within Ban Thin community, Mueang Phrae District, Phrae Province. (2) to transmit Tai Lue linguistic knowledge to the younger generation in the Ban Thin community; and (3) to propose practical guidelines for the preservation of the Tai Lue language in Ban Thin. The study employs an action research methodology, involving in-depth interviews and hands-on knowledge-transfer activities conducted within the community.

The findings reveal the following:

1. Historical and linguistic background:

The Tai Lue language in Ban Thin constitutes a fundamental component of the community's ethnolinguistic identity, tracing its origins to Yunnan prior to migration into Lanna. The language exhibits distinctive



phonological, lexical, and orthographic characteristics influenced by the Lanna Tham script. The community continues to preserve traditional customs, ancestral worship practices, and indigenous naming conventions. Revitalization efforts since the 1990s, together with the role of the Tai Lue Cultural Association, have contributed to linguistic stability. The Tai Lue language thus serves not only as a medium of communication but also as a repository of collective memory and cultural identity that warrants preservation for future generations.

2. Transmission to youth: The intergenerational transfer of the Tai Lue language emphasizes learning environments grounded in everyday community life. Awareness-building activities-storytelling, music, and cultural rituals-are used to cultivate appreciation, followed by practical training such as participation in merit-making ceremonies, traditional dance, and Tai Lue script writing. Elders and local knowledge keepers play a crucial role in transmitting language and community values, while digital media is integrated to enhance accessibility and foster pride in local identity.

3. Preservation strategies: Strategies for preserving the Tai Lue language include promoting learning through cultural activities and digital platforms; integrating the language into religious events, community rituals, and school programs; and co-creating new media resources-such as videos, language games, and mobile applications-together with youth. Elders and cultural experts act as central agents in transmitting knowledge through storytelling and hands-on practice. Additional efforts involve building inter-community networks, documenting linguistic data, and developing a digital archive to ensure long-term language sustainability.

Keywords: History and Transmission, Tai Lue Linguistic Culture



บทนำ

ภาษา คือ วิธีที่มนุษย์แสดงความรู้สึกนึกคิดให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้ ภาษาจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551, น. 3-4) ภาษาถ้อยคำ คือ ความหมายที่แสดงออกได้โดยวิธีตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายทางการพูดและการเขียนและภาษาท่าทางที่แสดงออกได้ โดยการแสดงอากัปกิริยา ได้แก่ สีหน้า แววตา ท่าทาง เช่น การใช้นิ้วมือในภาษาใบ้และการรำละคร เป็นต้น ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่สุดของชาติ เพราะภาษาเป็นสื่อให้ติดต่อกันและทำให้วัฒนธรรมอื่น ๆ เจริญขึ้น พร้อมทั้งยังเป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวคนทั้งชาติ วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์นับแต่เกิดจนตาย การใช้ภาษาอย่างมีวัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมที่แสดงออกในภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ เป็นเครื่องมือสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการบันทึกเป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติและเป็นเครื่องมือช่วยจรรโลงใจ ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ (กาญจนา นาคสกุล, 2542, น. 15-16) แม้ว่าภาษาเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ แต่ภาษาก็เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์และติดต่อสื่อสาร มนุษย์จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาเพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายให้เกิดความเข้าใจต่อกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในทุกสังคมของมนุษย์จะมีภาษาของตนเองอยู่ทั่วไป แม้ว่าในแต่ละภาษานั้นจะมีความแตกต่างกันก็ตามภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสารของคนไทยที่มีความเป็นเอกลักษณ์ มีคุณค่าความงามที่สะท้อนให้เห็นวิถีไทยอย่างเด่นชัด สิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงถึงวัฒนธรรมทางภาษา (สมเด็จพระบรมราชินีนาถ, 2475, น. 22-23)

ชุมชนชาวไทลื้อบ้านถิ่น หรือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สันนิษฐานว่าได้อพยพมาจากบ้านถิ่น ในอาณาจักรไทลื้อสิบสองปันนาซึ่งในปัจจุบันเป็นเขตปกครองพิเศษ (จังหวัดหนึ่งของมณฑลยูนนาน ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน) (พระมหาสง่า อธิสโร, 2554, น. 45) ทั้งนี้ เพราะในปัจจุบันมีหมู่บ้านที่มีชื่อว่า “บ้านถิ่น” อยู่ในจังหวัดสิบสองปันนา ประเทศจีน รัฐฉาน ประเทศพม่าและแขวงอุดมไชย ประเทศลาว ได้แก่ บ้านถิ่น วัดบ้านถิ่น กลางเมืองเชียงรุ่ง (ติดกับสวนม่านถิ่น) บ้านถิ่น วัดพระธาตุหลวงถิ่น ที่เมือง (กาลัมป้า) หมู่บ้านถิ่น วัดบ้านถิ่น เมืองยางน้อย บ้านถิ่น วัดบ้านถิ่น เมืองพง (เมืองที่ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเมืองเชียงรุ่ง บ้านถิ่น วัดบ้านถิ่น อยู่ในเมืองยอง ในรัฐฉานของพม่า หมู่บ้านถิ่น วัดบ้านถิ่น ที่ซานเมืองอุดมไชย แขวงอุดมไชย (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่, 2563, น. 66) ประเทศลาว ซึ่งสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ ของเขตปกครองตนเองชนชาติไทสิบสองปันนา

ในสมัยโบราณ เคยเป็นที่ตั้งของอาณาจักรน่านเจ้า มีเมืองหลวงอยู่ที่หนองแส หรือ เมืองต้าลี่ ในประเทศจีนปัจจุบัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2544, น. 35-38) ไตลื้อบ้านถิ่น ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ เป็นชุมชนไตลื้อ หรือไทลื้อ ที่มีภาษาลื้อเป็นภาษาพูดอันไพเราะเป็นตัวของตัวเอง มีเครื่องแต่งกายเป็นเอกลักษณ์ผู้หญิงนุ่งซิ่นดาว เสื้อปิด ผ้าโพกศีรษะ ประดับตกแต่งด้วยเครื่องเงิน มีถุงย่ามทออลวดลายต่าง ๆ สวยงาม ผู้ชายนั่งเต้า เสื้อแขนยาวมีกระดุมผ้าขาวม้าคาดเอว สะพายย่ามมีลีลาการพ้อนรำ มีฝีมือทางด้านหัตถกรรมทอผ้า มีอาหารไตลื้อ นับถือผี มีประเพณีการเลี้ยงผี และการประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ที่สวยงาม ซึ่งเป็นประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไตลื้อ ที่สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะวัฒนธรรมด้านภาษาที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อ (วิถีไตลื้อบ้านถิ่น, 2552, น. 12-15)

วัฒนธรรมด้านภาษา ภาษาไทลื้อ (ไทลื้อ : ความใด) อยู่ในตระกูลภาษาไท-กะได และมีคำศัพท์และการเรียงคำศัพท์ คล้ายกับภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ผู้พูดภาษาไทลื้อ เรียกว่า ชาวไตลื้อ หรือ ชาวลื้อภาษาไทลื้อมีผู้พูดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในประเทศจีน ในประเทศพม่า ในประเทศไทย และในประเทศเวียดนาม (สมชาติ พรหมมา, 2562, น. 5-7) ตัวหนังสือไตลื้อระบบเสียงสระภาษาไตลื้อ มี อะ อา อี อี เอ โอ ซึ่งหากนำเสียงสระเหล่านี้มาผันแล้วจะได้สำเนียงคำเฉพาะขึ้นมา (อุดม รุ่งเรืองศรี, 2561, น. 23-28) ภาษาไทลื้อ (เปรียบเทียบการผันอักษรตามภาษาไทย) ไม่มีสระเอีย ฉะนั้นจะออกเสียง สระ เอ แทน เช่น เย (ฉางข้าวขนาดใหญ่ที่มีหลังคามุง) เม (เมีย) (รื้อถอน) เส (เสีย ใช้กับงานที่เกี่ยวกับผี) เบ (เบียร์) เม่ง (เมีย) เจงหมาย (เชียงใหม่) ไม่มีสระอัว ฉะนั้นจะออกเสียง สระโอ แทน เช่น โข (ข้าว สะพาน) โง (วัว) โก่อ (กล้วย) โห (หัว) โต้ (ตัว) โค (ก.) ล้างทำความสะอาด (น.) เสื้อผ้า ไม่มีสระอัวะ ฉะนั้นจะออกเสียง สระโอะ แทน เช่น โต๊ะ (มองหา) โหละ (เสีย หรือ พัง) โต๊ะ (ถาดรองอาหาร) โต๊ะ (หลอก หรือ โกหก) โต๊ะ (ผสมปนเปกัน) ไม่มีสระเอียะ ฉะนั้นจะออกเสียง สระเอะ แทน เช่น เต๊ะ (ทำ) เป๊ะ (เปียก) ไม่มีเสียงสระเขือ ฉะนั้นจะออกเสียงสระเออ แทน เช่น เมอ (ไป) เกอ ((ก.) ให้อาหารสัตว์ (น.) เกลือ) ไม่มีเสียงสระเอือ ฉะนั้นจะออกเสียงสระเออ แทน เช่น เมิง (เมือง) การอ่านไม้หันอากาศมักออกเสียงเป็นสระ แอ ผสมไม้ไต่คู้ เช่น ดัน (ทัน) อ่านเป็น เต็น ซึ่งมีสำเนียงสูงขึ้น ชาวไตลื้อมักพูดเร็วและตัดคำ เช่น เมอ แปลว่า “ไป” แต่ เม้อ (เสียงสั้น) แปลว่า “ไม่ไป” ไค (ได้) แต่ บะไค (ไม่ได้) (ชัยวัฒน์ เกิดแก้ว, 2563, น. 43-45)

สำหรับสถานการณ์ในด้านวัฒนธรรมทางภาษาของชุมชนบ้านถิ่นในปัจจุบัน สังคมของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ได้รับเอากระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านภาษาที่มีการใช้ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยเหนือ รวมถึงภาษาอังกฤษเข้ามาใช้ในการติดต่อสื่อสาร โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีมักจะใช้ภาษาไทยกลางเป็นสำคัญ ทำให้วัฒนธรรมทางภาษาท้องถิ่น หรือภาษาไทลื้อ ถูกลดบทบาทและจำกัดในใช้ในเพียงกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้น (ศรีณย์ วงศ์สุ, 2562, น. 35-38) แม้ว่าจะยังคงมี



การใช้ติดต่อสื่อสารในชุมชนไทลื้อบ้านถิ่น แต่ก็มีความโน้มที่จะถูกลดบทบาทลงเรื่อย ๆ เนื่องจากยังขาดการอนุรักษ์สืบทอดและจัดการองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมทางภาษาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่ให้ความสำคัญของภาษาถิ่นลดลง กอปรกับความเจริญของภาษาอื่น ๆ ที่เข้ามามีผลกระทบ ดังนั้น การสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษา จึงจำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นจากกลุ่มคนทุกช่วงวัยในชุมชน หรือที่เรียกว่า “การระเบิดจากภายใน” (พิทยา นันทะเดช, 2560, น. 59-62) เพื่อให้เกิดแนวคิดในการสืบทอดอนุรักษ์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
2. เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภาษาไทลื้อสู่เยาวชนของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่
3. เพื่อเสนอแนวทางการอนุรักษ์ภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์ประวัติและการสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาไทลื้อสู่เยาวชนในชุมชนบ้านถิ่น ตำบลบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่” ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยทำการรวบรวมและศึกษาวรรณกรรมเอกสาร งานวิจัย และข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทลื้อและวัฒนธรรมทางภาษาในประเทศไทยและภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาษาถิ่นและการสืบทอดวัฒนธรรม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดประกอบการวิจัย รวมถึงกำหนดประเด็นคำถามวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดำเนินการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุที่เป็นผู้สืบทอดภาษาไทลื้อ ครูภูมิปัญญา และเยาวชนในชุมชนบ้านถิ่น ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การสนทนากลุ่มย่อย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การใช้ภาษาไทลื้อ

ในปัจจุบัน รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดบทบาทของภาษาไทย นอกจากนี่ยังมีการบันทึกเสียง ภาพถ่าย และจัดบันทึกภาคสนามเพื่อประกอบการวิเคราะห์

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและภาคสนาม ถูกนำมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสังเคราะห์เชิงประจักษ์ เพื่อค้นหารูปแบบ แนวโน้ม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาไทย จากนั้นสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ พร้อมเสนอแนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสมในการอนุรักษ์ภาษาไทยสำหรับเยาวชนในชุมชนบ้านถิ่นต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

พบว่า การศึกษาประวัติความเป็นมาของภาษาไทยในชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาษาในฐานะรากเหง้าของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ ชาวไทลื้อมีถิ่นกำเนิดจากตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ก่อนจะอพยพมาตั้งถิ่นฐานในดินแดนล้านนาและกระจายอยู่หลายจังหวัดทางภาคเหนือของไทย รวมทั้งจังหวัดแพร่ ภาษาไทลื้อจัดอยู่ในตระกูลภาษาไท มีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งด้านเสียง คำศัพท์ และอักษร โดยใช้อักษรไทลื้อซึ่งแบ่งเป็นอักษรเก่าและอักษรใหม่ อักษรเก่าได้รับอิทธิพลจากอักษรธรรมล้านนา ส่วนอักษรใหม่ได้รับการพัฒนาในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เพื่อลดความซับซ้อนและทำให้ประชาชนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น แม้ชาวไทลื้อจะมีการปรับตัวตามยุคสมัย ประกอบอาชีพหลากหลายมากขึ้น แต่ยังคงรักษาภาษาและวัฒนธรรมผ่านการนับถือผีบรรพบุรุษ ประเพณีพื้นบ้าน และการตั้งชื่อชุมชนตามถิ่นฐานเดิม ความพยายามฟื้นฟูตั้งแต่ทศวรรษที่ 39 รวมถึงการรวมกลุ่มเป็นสมาคมไทลื้อในประเทศไทย และการเชื่อมโยงเครือข่ายกับสิบสองปันนา ช่วยสร้างพลังในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรมไทลื้อให้คงอยู่ต่อไปอย่างมั่นคง การศึกษานี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาไทลื้อไม่ใช่เพียงเครื่องมือสื่อสาร แต่ยังเป็นสัญลักษณ์แห่งความทรงจำ ประวัติศาสตร์ และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และส่งต่อสู่คนรุ่นใหม่

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

พบว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภาษาไทยสู่เยาวชนของชุมชนบ้านถิ่น อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ มีสาระสำคัญ ได้แก่ การดำเนินกิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภาษาไทย มีเป้าหมายเพื่อสร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเยาวชนในชุมชน แม้เยาวชนจะยังคงคุ้นเคยกับการใช้ภาษาไทยในครัวเรือนและงานประเพณี แต่ก็ได้รับอิทธิพล



จากภาษาไทยกลางและสมัยใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ภาษาไทยมีบทบาทในชีวิตจริงมากขึ้น ดังนี้ 1) การสร้างจิตสำนึก ถือเป็นขั้นตอนแรกที่จะช่วยให้เยาวชนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภาษา ผ่านการเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมา นิทาน ตำนาน และบทเพลงพื้นบ้าน เพื่อสร้างความเข้าใจว่าภาษาไทยไม่ใช่สิ่งเก่าที่ถูกลืม แต่เป็นรากเหง้าทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชุมชน 2) การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ เน้นให้เยาวชนได้ลงมือทำจริง เช่น การร่วมงานบุญ ฟ้อนรำ เขียนอักษรไทย หรือทำสื่อสร้างสรรค์ด้วยภาษาไทย การใช้ภาษาในบริบทจริงทำให้เกิดการจดจำและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตอย่างเป็นธรรมชาติ 3) การเรียนรู้จากผู้เฒ่า และครูภูมิปัญญา ช่วยสืบทอดความรู้และประสบการณ์ตรง เยาวชนได้รับทั้งภาษาและคุณค่าทางจิตใจ รวมถึงความผูกพันระหว่างรุ่น ก่อให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของตนเอง 4) การประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยี เป็นการปรับกระบวนการสอนให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของเยาวชนสมัยใหม่ ผ่านสื่อดิจิทัล คลิปวิดีโอ เกมการเรียนรู้ หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ทำให้ภาษาไทยเข้าถึงง่าย สนุก และทันสมัยมากขึ้น 5) การปลูกฝังความภาคภูมิใจและคุณค่าทางวัฒนธรรม ช่วยเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน การใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน และการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ของเยาวชน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของภาษาและพร้อมที่จะสืบทอดต่อไป โดยสรุป กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาษาไทยสู่เยาวชนในชุมชนบ้านถิ่น ไม่ได้เป็นเพียงการสอนภาษา แต่ยังเป็นการสร้างความเข้าใจในคุณค่าทางวัฒนธรรม การสร้างความภาคภูมิใจ และการบ่มเพาะความรู้สึกเป็นเจ้าของอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ภาษาไทยคงอยู่และสืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

พบว่า แนวทางการอนุรักษ์ภาษาไทยของชุมชนบ้านถิ่นมีหลายมิติที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เพื่อสืบทอดภาษาและวัฒนธรรมให้คงอยู่กับเยาวชนรุ่นใหม่ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน โดยการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม เช่น การเล่นนิทาน เพลงพื้นบ้าน เวิร์กช็อปงานฝีมือ ผู้เฒ่าผู้แก่ทำหน้าที่เป็น “ครูภูมิปัญญา” ถ่ายทอดภาษาและเรื่องราวแก่เยาวชน ใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยี เช่น วิดีโอ เกม แอปพลิเคชัน เพื่อให้การเรียนรู้สนุกและเข้าถึงง่าย สร้างสภาพแวดล้อมที่ใช้ภาษาในชีวิตจริง เช่น ป้ายชื่อสถานที่ แข่งขันทักษะภาษา 2) การบูรณาการกับวัฒนธรรมและกิจกรรมชุมชน เชื่อมโยงภาษาเข้ากับพิธีกรรม งานบุญ และเทศกาลท้องถิ่น ใช้ภาษาในการฟ้อนรำ ดนตรีพื้นเมือง และการแสดงศิลปะและส่งเสริมกิจกรรมตลาดวัฒนธรรม นิทรรศการ และโครงการในโรงเรียน 3) การสร้างสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ ผลิตสื่อดิจิทัล เช่น วิดีโอ นิทานแอนิเมชัน เพลงพื้นบ้าน เกมภาษา

ใช้เทคโนโลยี VR/AR และแอปพลิเคชันเพื่อจำลองสถานการณ์การใช้ภาษา เผยแพร่ผ่านโซเชียลมีเดียเพื่อให้เข้าถึงวงกว้าง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของเยาวชนและชุมชนในการผลิตสื่อ 4) การสืบทอดโดยผู้เฒ่าผู้แก่และครูภูมิปัญญา ถ่ายทอดผ่านการเล่าเรื่อง นิทาน บทกวี เพลง และบทสนทนา จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงภาษาเข้ากับค่านิยม ความเชื่อ และวิถีชีวิต 5) การสร้างความตระหนักรู้และภูมิใจในเอกลักษณ์ภาษา จัดการแข่งขันทางภาษา เช่น พุฒ อ่าน เขียน บทกวี จัดนิทรรศการทางภาษา และวัฒนธรรม ใช้บุคคลต้นแบบและผลงานสร้างสรรค์เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ เชื่อมโยงภาษาเข้ากับเทคโนโลยีและสื่อสมัยใหม่ 6) การเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชนและภายนอก จัดตั้งชมรมหรือสมาคมภาษาไทลื้อในชุมชนและจังหวัด เชื่อมโยงกับชาวไทลื้อในสิบสองปันนา ประเทศจีน จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน เช่น งานบุญ ค่ายภาษา และใช้สื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่าย 7) การบันทึกและเก็บรักษาภาษา บันทึกเสียง ภาพ วิดีโอของนิทาน เพลง บทสนทนา และพิธีกรรมจัดทำพจนานุกรมหรือคู่มือภาษาไทลื้อ เพื่อรวบรวมวรรณกรรมพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยใช้คลังข้อมูลดิจิทัลเพื่อเก็บรักษาและเผยแพร่

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภาษาไทลื้อเป็นภาษากลุ่มตระกูลไท มีรากเหง้ามาจากตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศจีน ก่อนที่ชาวไทลื้อจะอพยพมาตั้งถิ่นฐานในดินแดนล้านนาและกระจายอยู่หลายจังหวัดทางภาคเหนือของไทย รวมทั้งจังหวัดแพร่ ภาษาไทลื้อมีเอกลักษณ์เฉพาะด้านเสียง คำศัพท์ และการเขียน โดยใช้อักษรไทลื้อซึ่งแบ่งเป็นอักษรเก่าและอักษรใหม่ อักษรเก่าได้รับอิทธิพลจากอักษรธรรมล้านนา เป็นภาษาที่ใช้ในเฉพาะกลุ่มไทลื้อเท่านั้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ปัจจุบันเยาวชนรุ่นใหม่ได้มีการนำเอาภาษาไทยกลางมาใช้ผสมผสาน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ รักคุณ ปัญญาจุไร ไกร ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในภาวะวิกฤต พบว่าเด็กรุ่นใหม่ไม่มีใครจะสนใจภาษาชาติพันธุ์ของตนมากนัก แม้กลุ่มผู้พูดวัยกลางคนในหลายชุมชนก็ไม่ต่างกับเด็กรุ่นใหม่ จะมีเพียงกลุ่มผู้สูงอายุเท่านั้นที่พอที่จะสามารถใช้ภาษาชาติพันธุ์ได้ จึงเป็นที่คาดการณ์กันว่า หากปราศจากความร่วมมือหรือการกระทำใด ๆ เพื่อการฟื้นฟูภาษาชาติพันธุ์ในประเทศไทย ในอีกไม่กี่ปีหรือไม่ก็สิบปีข้างหน้า เชื่อแน่ว่าจะมีการสูญภาษาชาติพันธุ์หลาย ๆ ภาษา ที่เรียกว่า ภาษาที่ตายแล้ว



ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ภาษาไทลื้อสู่เยาวชนในชุมชนบ้านถิ่น ไม่ได้เป็นเพียงการสอนภาษา แต่ยังเป็นการสร้างความเข้าใจในคุณค่าทางวัฒนธรรม การสร้างความภาคภูมิใจ และการบ่มเพาะความรู้สึกเป็นเจ้าของอัตลักษณ์ของชุมชน ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ภาษาไทลื้อคงอยู่และสืบทอดได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุนทราภรณ์ ตาลกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสื่อสารเพื่อสืบทอดภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อการสืบทอดภาษาถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร คือ ครอบครัว และสังคม ได้แก่ โรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อมวลชน ซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันในการกระตุ้นให้บุคคลในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้ซึมซับและยอมรับจนสามารถสื่อสารกันโดยใช้ภาษาถิ่นได้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แนวทางการอนุรักษ์ภาษาไทลื้อไม่ใช่เพียงการเรียนการสอน แต่เป็นกระบวนการบูรณาการหลายมิติ ตั้งแต่การปลูกฝังจิตสำนึก การศึกษา การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง การบันทึกและสร้างสื่อ การใช้เทคโนโลยี ไปจนถึงการสร้างเครือข่ายร่วมกัน หากดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ภาษาไทลื้อจะไม่เพียงคงอยู่ในชุมชนบ้านถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงอยู่ในฐานรากเหง้าและอัตลักษณ์ของชาวไทลื้อสืบต่อไปอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของกุมารี ลาภอาภรณ์ และ ศิริเพ็ญ อังสิทธิพูนพร ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาคนสี่กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสกลนคร พบว่า การอนุรักษ์ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น จะต้องมีการบูรณาการ คือ

- 1) การทำงานวิจัยร่วมกัน ได้แก่ การจัดทำศูนย์การเรียนรู้ร่วมกัน และการส่งเสริมการใช้สมุนไพรในการรักษาและดูแลสุขภาพของชุมชน ซึ่งทำให้ชุมชนทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์เกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ รวมทั้งยังสามารถแสดงออกถึงอัตลักษณ์ องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองได้อย่างชัดเจน
- 2) การพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนทัศนะ กล่าวคือ กระบวนการทำงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นทำให้ทีมวิจัยชุมชนทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์มีโอกาสได้พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งนอกจากจะพูดคุยกันในเรื่องการทำงานวิจัยแล้ว ยังทำให้มีโอกาสได้ถามถึงสารทุกข์สุกดิบของกันและกันอีกด้วย รวมทั้งกระบวนการทำงานวิจัย โดยเฉพาะกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการนั่งล้อมวงคุยกัน ได้ทำให้ทีมวิจัยชุมชนทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์ได้ทบทวนถึงความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันในอดีตเป็นอย่างมาก
- 3) การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทีมวิจัยชุมชนทั้งสี่กลุ่มชาติพันธุ์มีในการทำงานร่วมกัน โดยเฉพาะการร่วมกันฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อให้งานวิจัยบรรลุผล

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาษาไทลื้อในชุมชนบ้านถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่สืบทอดมายาวนาน แต่กำลังเผชิญปัญหาการลดบทบาทจากกระแสโลกาภิวัตน์และการใช้ภาษาไทยกลางในชีวิตประจำวันของเยาวชน ทำให้ภาษาไทลื้อจำกัดวงอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ การถ่ายทอดภาษาไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการด้านการสื่อสาร แต่เป็นการปลูกฝังคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ต้องอาศัยครอบครัว ชุมชน และระบบการศึกษาเป็นกลไกหลัก ผลวิจัยยังชี้ว่า การอนุรักษ์ภาษาไทลื้อควรทำผ่านกระบวนการที่หลากหลาย ทั้งการบันทึก สร้างสื่อ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการมีส่วนร่วมของคนทุกวัย หากมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ภาษาไทลื้อจะสามารถคงอยู่เป็นรากเหง้าและมรดกทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านถิ่นต่อไป ซึ่งสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

องค์ความรู้ที่ได้รับ

- 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนไทลื้อบ้านถิ่น ชุมชนมีรากทางวัฒนธรรมสืบเนื่องจากกลุ่มไทลื้อดั้งเดิม มีการรักษาประเพณี ความเชื่อ และรูปแบบการดำรงชีวิตไว้ค่อนข้างครบถ้วน แม้ได้รับอิทธิพลจากสังคมภายนอก
- 2) ลักษณะภาษาไทลื้อในชุมชนบ้านถิ่น พบว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งด้านเสียงวรรณยุกต์ คำศัพท์ และรูปแบบการใช้ภาษา ซึ่งยังคงสืบทอดในกลุ่มผู้สูงอายุ ขณะที่เยาวชนมีการใช้ลดลง
- 3) สถานการณ์การใช้ภาษาไทลื้อ ภาษาไทลื้อในชุมชนอยู่ในภาวะเสี่ยง เนื่องจากการเข้ามาของภาษาไทยกลาง ภาษาเหนือ และภาษาอังกฤษ ส่งผลให้บริบทการใช้ภาษาไทลื้อถูกจำกัดลงอย่างต่อเนื่อง
- 4) รูปแบบการถ่ายทอดภาษาไทลื้อ การถ่ายทอดเกิดผ่านครอบครัว ประเพณี พิธีกรรม งานบุญ และกิจกรรมชุมชน โดยผู้เฒ่าและครูภูมิปัญญาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ แต่ยังขาดระบบที่ชัดเจนและต่อเนื่อง
- 5) ทศนคติและความตระหนักของเยาวชน เยาวชนส่วนหนึ่งเห็นว่าภาษาไทลื้อมีคุณค่าทางวัฒนธรรม แต่ไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ความสามารถในการใช้ภาษาลดลง และขาดการสืบทอดอย่างเป็นรูปธรรม
- 6) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสืบทอดและการสูญหายของภาษา ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ โลกาภิวัตน์ การศึกษาที่เน้นภาษาไทยกลาง การเข้าถึงสื่อสมัยใหม่ และการลดลงของกิจกรรมชุมชนที่ใช้ภาษาไทลื้อ



7) แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาการถ่ายทอดภาษาไทลื้อ ควรส่งเสริมกิจกรรมชุมชน การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ การใช้เทคโนโลยีสื่อสร้างสรรค์ และการมีส่วนร่วมทุกวัย เพื่อให้เกิดการ “ระเบิดจากภายใน” นำไปสู่การสืบทอดภาษาอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการของภาษาไทลื้อ ในชุมชนบ้านถิ่นว่า อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการสูญหาย หากไม่ได้รับการสืบทอดอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญของครอบครัว ผู้เฒ่า และกิจกรรมชุมชนต่อการรักษาอัตลักษณ์ทางภาษา ควบคู่กับความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคใหม่ โดยผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมและเทคโนโลยีร่วมสมัย เพื่อให้ภาษาไทลื้อสามารถดำรงอยู่ และสืบทอดได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงสามารถเสนอแนะว่า ภาษาไทลื้อเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนและมีบทบาทในวิถีชีวิต งานประเพณี และความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ แม้ปัจจุบันจะเผชิญแรงกดดันจากโลกาภิวัตน์ ทำให้เยาวชนหันมาใช้ภาษาไทยกลาง และภาษาสากลมากขึ้น ส่งผลให้การใช้ภาษาไทลื้อลดลงอย่างต่อเนื่อง การถ่ายทอดความรู้ทางภาษาเกิดขึ้นส่วนใหญ่ในกลุ่มผู้สูงอายุและผ่านกิจกรรมชุมชน แต่ยังขาดระบบการจัดการความรู้ที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของเยาวชนยังอยู่ในระดับต่ำ และขาดสื่อสนับสนุนที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้และการสืบทอดภาษาให้สอดคล้องกับยุคสมัย เพื่อให้ภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่นสามารถคงอยู่และสืบทอดได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ข้อเสนอแนะนี้มุ่งพัฒนาแนวทางการฟื้นฟูภาษาไทลื้อ การจัดระบบถ่ายทอดองค์ความรู้ และสร้างความตระหนักรู้ต่อคุณค่าทางวัฒนธรรมในกลุ่มเยาวชนและสมาชิกชุมชนทุกช่วงวัย การพัฒนาเบื้องต้นควรเน้นการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เฒ่าผู้แก่และเยาวชน การส่งเสริมสื่อสร้างสรรค์และเทคโนโลยีให้เข้าถึงง่าย การประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา รวมทั้งการพัฒนาไกด์ไลน์ด้านการอนุรักษ์ภาษาให้ปฏิบัติได้จริง เพื่อให้เกิดการสืบทอดและรักษาภาษาไทลื้อของชุมชนบ้านถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง โดยมีข้อเสนอแนะ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) ควรจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทลื้อควบคู่กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมในโรงเรียนและศูนย์ชุมชน เพื่อให้เยาวชนเรียนรู้ภาษาอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน



1.2) ควรสนับสนุนการจัดทำสื่อดิจิทัล แอปพลิเคชัน เกมการเรียนรู้ และคลังข้อมูลออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทลื้อ เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึงและฝึกใช้ภาษาได้สะดวกและสนุกสนาน

1.3) ควรส่งเสริมการจัดสมาคม ชมรม หรือกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนไทลื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความต่อเนื่องในการสืบทอดภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น พร้อมสร้างความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1) การพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน โดยใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรภาษาไทลื้อควบคู่กิจกรรมวัฒนธรรม เช่น การฟ้อนรำ นิทานพื้นบ้าน และการจัดเวิร์กช็อปเพื่อให้เยาวชนเรียนรู้ภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

2.2) การสร้างสื่อและเครื่องมือการเรียนรู้ที่ทันสมัย นำข้อมูลจากงานวิจัยไปพัฒนาสื่อดิจิทัล แอปพลิเคชัน เกม และคลังข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับภาษาไทลื้อ เพื่อให้เยาวชนสามารถเรียนรู้ ฝึกใช้ และเผยแพร่ภาษาได้สะดวกและเข้าถึงง่าย

2.3) ส่งเสริมการเชื่อมโยงชุมชนและเครือข่ายวัฒนธรรม ใช้ผลการวิจัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชนไทลื้อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการสืบทอดภาษาและภูมิปัญญา พร้อมสร้างความภาคภูมิใจและความผูกพันกับรากเหง้าทางวัฒนธรรม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1) ควรศึกษาศึกษาภาษาไทลื้อและวัฒนธรรมในชุมชนอื่น ๆ ของจังหวัดแพร่ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการสืบทอดภาษาและภูมิปัญญา ทำให้ผลการวิจัยมีความหลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

3.2) ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ว่ากิจกรรมและแนวทางการเรียนรู้ภาษาไทลื้อมีผลต่อทักษะภาษา ความเข้าใจวัฒนธรรม และความภูมิใจในอัตลักษณ์ของเยาวชนอย่างไร เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมในอนาคต

3.3) ควรมีการศึกษาวิจัยร่วมกับโรงเรียน มหาวิทยาลัย และองค์กรท้องถิ่น เพื่อพัฒนาหลักสูตร กิจกรรม และโครงการอนุรักษ์ภาษาไทลื้ออย่างยั่งยืน พร้อมสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเยาวชน ชุมชน และผู้เชี่ยวชาญ



เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2542). ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). ภาษากับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด นวสาส์นการพิมพ์.
- ชัยวัฒน์ เกิดแก้ว. (2563). รูปคำและเสียงผันในภาษาลื้อ. การประชุมภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ไท. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พระมหาสง่า อีร์สวโร. (2554). วิถีไทลื้อ เมืองสิบสองป็นนา. โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาประเทศเพื่อนบ้าน สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่. เชียงใหม่ : แม็กซ์พริ้นติ้ง (มรดกล้านนา).
- พิทยา นันทะเดช. (2560). การอนุรักษ์ภาษาถิ่น : แนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : กระทรวงวัฒนธรรม.
- วิถีไตลื้อบ้านถิ่น. (2552). ชาวไตลื้อเมืองแพร่ : ประวัติ ความเชื่อ และวัฒนธรรม.แพร่ : กลุ่มไตลื้อบ้านถิ่น.
- ศรัณย์ วงศ์สุ.(2562). ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อภาษาถิ่นในภาคเหนือ. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมชาติ พรหมมา. (2562). ภาษาไทลื้อและกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อในอุษาคเนย์. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมเด็จพระบรมราชินีนาถราชานุภาพ. (2475). ลักษณะภาษาไทย. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดแพร่. (2563). องค์ความรู้กลุ่มจังหวัดล้านนาตะวันออก 32 กลุ่มชาติพันธุ์. โครงการศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ล้านนาตะวันออก.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2544). น่านเจ้า : ประวัติศาสตร์และตำนานไตลื้อ-ไทลื้อ. กรุงเทพฯ : สารคดี.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. (2561). ระบบเสียงในภาษาไทยลื้อ. วารสารภาษาและวัฒนธรรม. 7(2), 23-28.

